

# **ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

## **1.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ**

Ο Δήμος Χαϊδαρίου είναι ο μεγαλύτερος ως προς την έκτασή του στην Δυτική Αθήνα. Διαθέτει συνολικά 22.655 στρέμματα από τα οποία η περιοχή της δομημένης έκτασης καλύπτει 4.457 στρέμματα, στα οποία συγκαταλέγονται σημαντικές εκτάσεις που ανήκουν στα δύο μεγάλα νοσηλευτήρια ψυχικών παθήσεων, το Δημόσιο Ψυχιατρείο και το Δρομοκαΐτειο Ψυχιατρικό Ίδρυμα και στο Αττικό Νοσοκομείο. Η μη δομημένη έκταση ανέρχεται σε 18.198 στρέμματα και περιλαμβάνει εκτάσεις του Ταμείου Εθνικής Αμύνης, του Βοτανικού Κήπου και του Υπουργείου Γεωργίας.

Ο Δήμος Χαϊδαρίου βρίσκεται στην είσοδο της Αθήνας και ενώνει το Θριασίο Πεδίο με το Λεκανοπέδιο της Αττικής. Αποτελεί την δυτική πύλη της πρωτεύουσας και τη φυσική διέξοδο της προς τις δυτικές ακτές της Αττικής. Θεωρείται αστική ημιορεινή περιοχή και λόγω των μορφολογικών χαρακτηριστικών μπορεί να διακριθεί γεωγραφικά σε τρεις ζώνες: την Παραλιακή Ζώνη Σκαρμαγκά, την Ζώνη Δαφνίου και τη Ζώνη της Πόλης του Χαϊδαρίου. Χωροταξικά, αποτελεί τμήμα της υποενότητας Δυτικής Αθήνας – Θριασίου Πεδίου του Λεκανοπεδίου της Αττικής.

Οι υπαρκτοί αλλά αδιαμόρφωτοι ελεύθεροι χώροι, ουσιαστικά τα πρηνή του Ποικίλου Όρους και του Όρους Αιγάλεω καθώς και η περιοχή του Δαφνίου, περιβάλλουν τη δομημένη περιοχή του Δήμου Χαϊδαρίου προσφέροντας προστασία και ανάσα από την ατμοσφαιρική επιβάρυνση που προκαλείται από τους προερχόμενους, εκ την βιομηχανικής περιοχής του Θριασίου Πεδίου, ατμοσφαιρικούς ρύπους ενώ μπορούν δυνητικά να λειτουργήσουν ως υπερτοπικοί πόλοι πρασίνου και αναψυχής.

Γενικότερα η περιοχή του Δήμου Χαϊδαρίου μπορεί να λειτουργήσει ως υπερτοπικός πόλος λόγω της έκτασης του, της δυνητικής ύπαρξης σχετικά υψηλού επιπέδου θετικών περιβαλλοντικών συνθηκών, της απόστασης του από το Κέντρο της Αθήνας, της εύκολης πρόσβασης της περιοχής τόσο από την Αθήνα όσο και από τον Πειραιά, της ύπαρξης ήδη λειτουργιών με υπερτοπικό χαρακτήρα όπως τα δύο νοσηλευτήρια ψυχικών παθήσεων και το Αττικό Νοσοκομείο. Επιπλέον, λόγω του ότι το Χαϊδάρι, είναι με πόλη με ιστορικές μνήμες όλων των εποχών, διαθέτει πολιτιστικά μνημεία αρχαιολογικής, ιστορικής και θρησκευτικής φύσεως όπως τα Αρχαία Ιερά της Αφροδίτης και του Απόλλωνος, το Σπήλαιο του Πανός, το

Παλατάκι, το πρώην Γερμανικό Στρατόπεδο Συγκέντρωσης κατά την διάρκεια της Γερμανικής Κατοχής, ο Ναός του Προφήτη Ηλία και η Μονή Δαφνίου.

Από πολεοδομικής απόψεως είναι χωρισμένο στα δύο, αφού τέμνεται έντονα και χαρακτηριστικά από την Λεωφόρο Αθηνών - Κορίνθου. Οικιστικά διαχωρίζεται σε 5 συνοικίες και 15 γειτονιές που δημιουργούν συνεκτικό οικιστικό τμήμα με ιστορικές καταβολές. Η σημερινή Πόλη του Χαϊδαρίου αποτελεί τον πλέον ιστορικό οικισμό της Δυτικής Αθήνας, του οποίου ο βασικός οικιστικός πυρήνας δημιουργήθηκε γύρω στο 1882. Είναι δηλαδή η πρώτη περιοχή της Δυτικής Αθήνας που απέκτησε εγκεκριμένο σχέδιο, ενώ διαθέτει φανερά σημάδια της ιστορικής της συνέχειας, που λειτουργούν σημειολογικά σαν πόλοι αναγνώρισης.

Σήμερα θεωρείται η πλέον αστικοποιημένη περιοχή της γεωγραφικής ενότητας της Δυτικής Αθήνας με τρόπο ανάπτυξης αντίστοιχο συνοικιών του Κέντρου των Αθηνών. Διοικητικά υπάγεται στην Νομαρχία Αθηνών και ως σοβαρότεροι πόλοι έλξης εξυπηρετήσεων για τους κατοίκους και γενικότερα ως κέντρα επιρροής προς τον Δήμο Χαϊδαρίου μπορούν να θεωρηθούν οι όμοροι Δήμοι Αιγάλεω, Περιστερίου, Πετρούπολεως, Αγίας Βαρβάρας, Νίκαιας, Κορυδαλλού, Κερατσινίου, Περάματος και Ασπροπύργου και οι Λεωφόροι Αθηνών – Κορίνθου και Ιεράς Οδού.

## **1.2 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ, ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ**

### **1.2.1 Γενικά Δημογραφικά Δεδομένα**

Ο Δήμος Χαϊδαρίου έχει συνολική έκταση 226,55 τ. χλμ. και συνολικό μόνιμο πληθυσμό 48.494 κατοίκους (Απογραφή Ε.Σ.Υ.Ε. 2001). Η πληθυσμιακή πυκνότητα στην περιοχή του Δήμου Χαϊδαρίου ανέρχεται σε 215 άτομα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.

### **1.2.2 Δημογραφική Εξέλιξη**

Η πληθυσμιακή εξέλιξη του Δήμου Χαϊδαρίου σύμφωνα με τις έξι (6) τελευταίες, ανά δεκαετία, απογραφές της Ε.Σ.Υ.Ε., παρουσιάζεται στον πίνακα και τα διαγράμματα που ακολουθούν. Παρατηρείται ότι απεικονίζεται μια μεγάλη αύξηση του πληθυσμού τις δεκαετίες 1951 – 1961, 1961 – 1971 και 1971 – 1981, όπου ο

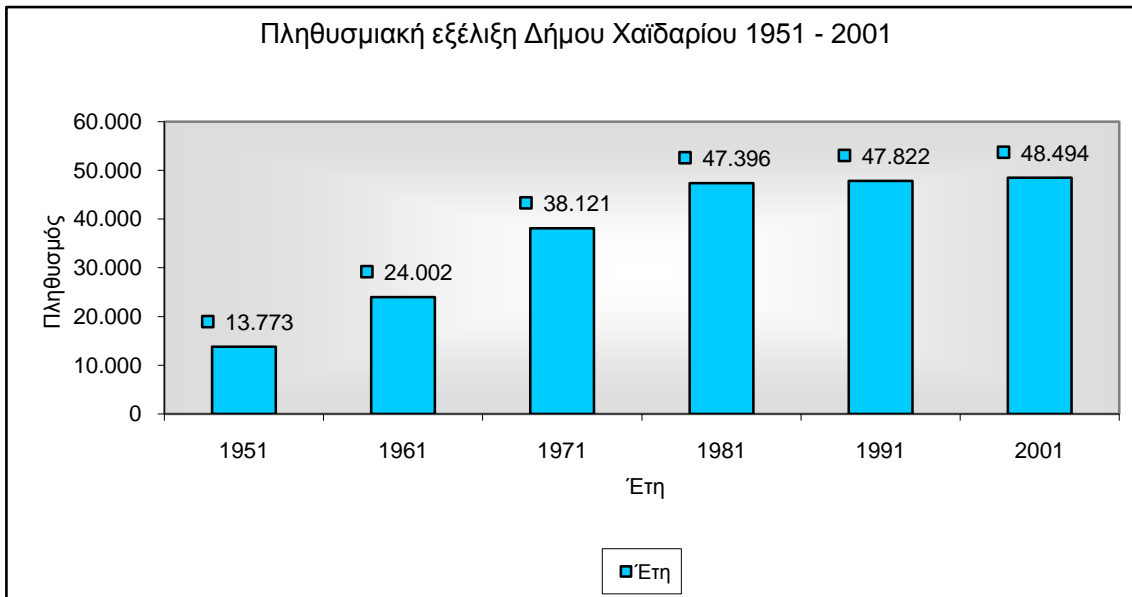
πληθυσμός του Δήμου Χαϊδαρίου αυξήθηκε κατά 74,26%, 58,82% και 24,33% αντίστοιχα, γεγονός που οφείλεται στο έντονο φαινόμενο της αστικοποίησης το οποίο παρατηρήθηκε και στις υπόλοιπες μεγάλες πόλεις της Ελλάδος την περίοδο αυτή, άλλοτε σε μεγαλύτερο και άλλοτε σε μικρότερο βαθμό. Μάλιστα στην περίπτωση του Δήμου Χαϊδαρίου, η αστικοποίηση συντελέστηκε κατά το μεγαλύτερο μέρος της σε αυτές τις δεκαετίες (από 1951 έως 1981) καθώς τις επόμενες δεκαετίες, 1981 – 1991 και 1991 – 2001 ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού κυμάνθηκε σε πολύ μικρά επίπεδα, 0,9% και 1,41% ανά δεκαετία, αντίστοιχα.

**Πίνακας 1. Εξέλιξη Πληθυσμού Δήμου Χαϊδαρίου – Απόλυτα Μεγέθη και Ποσοστά**

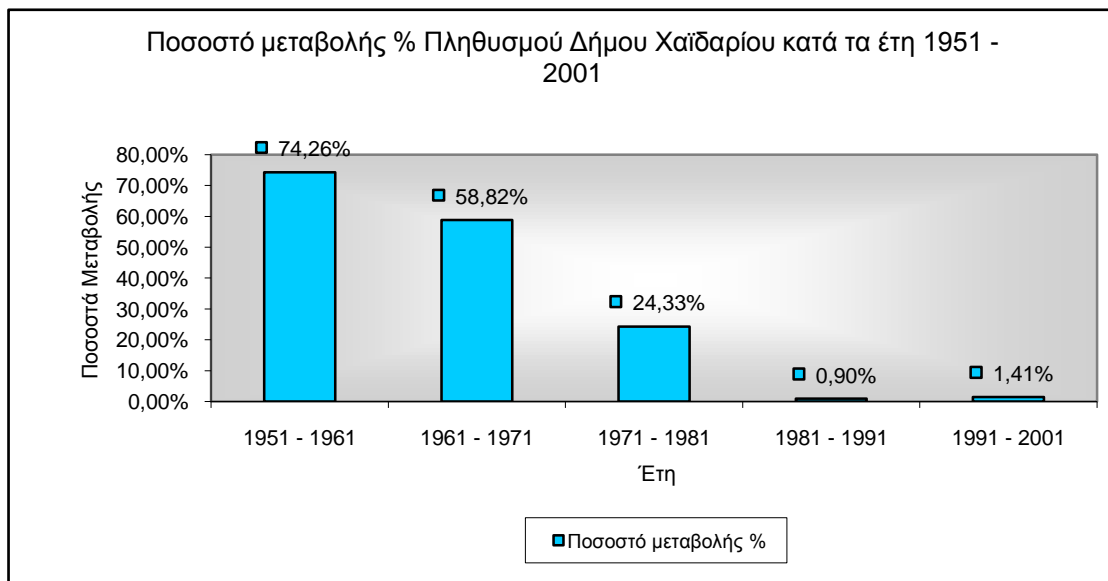
Έτος	Πληθυσμός	Ποσοστό Μεταβολής %
1951	13.773	-
1961	24.002	74,26%
1971	38.121	58,82%
1981	47.396	24,33%
1991	47.822	0,90%
2001	48.494	1,41%

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

**Διάγραμμα 1. Εξέλιξη Πληθυσμού Δήμου Χαϊδαρίου – Απόλυτα Μεγέθη**



### Διάγραμμα 2. Εξέλιξη Πληθυσμού Δήμου Χαϊδαρίου – Ποσοστά



### 1.2.3 Δημογραφική Σύνθεση

#### 1.2.3.1 Απόλυτα Δημογραφικά Μεγέθη και Ποσοστά

Οι πίνακες που ακολουθούν δείχνουν τη σύνθεση του πληθυσμού του Δήμου Χαϊδαρίου κατά φύλο και ομάδες ηλικιών καθώς και τα αντίστοιχα ποσοστά με βάση τα στοιχεία της Απογραφής του 2001 από την Ε.Σ.Υ.Ε.

**Πίνακας 2. Πληθυσμός Δήμου Χαϊδαρίου – Απόλυτα Μεγέθη**

<b>Μόνιμος Πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών</b>	<b>0-14</b>	<b>15-24</b>	<b>25-39</b>	<b>40-54</b>	<b>55-64</b>	<b>65-79</b>	<b>80 ΕΤΩΝ και άνω</b>	<b>Σύνολο</b>
Αμφοτέρων Φύλων	7.240	7.570	12.347	10.003	5.008	5.350	976	48.494
Άρρενες	3.797	4.231	6.248	4.916	2.488	2.487	371	24.538
Θήλειες	3.443	3.339	6.099	5.087	2.520	2.863	605	23.956

Πηγή: Απογραφή 2001 της Ε.Σ.Υ.Ε.

**Πίνακας 3. Πληθυσμός Δήμου Χαϊδαρίου – Ποσοστά συμμετοχής ηλικιακών ομάδων στον συνολικό πληθυσμό**

<b>Μόνιμος Πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών - Ποσοστά %</b>	<b>0-14</b>	<b>15-24</b>	<b>25-39</b>	<b>40-54</b>	<b>55-64</b>	<b>65-79</b>	<b>80 ΕΤΩΝ και άνω</b>	<b>Σύνολο</b>
Αμφοτέρων Φύλων	15%	16%	25%	21%	10%	11%	2%	100%
Άρρενες	15%	17%	25%	20%	10%	10%	2%	100%
Θήλειες	14%	14%	25%	21%	11%	12%	3%	100%

Πηγή: Απογραφή 2001 της Ε.Σ.Υ.Ε.

**Πίνακας 4. Πληθυσμός Δήμου Χαϊδαρίου – Ποσοστά συμμετοχής φύλων στις ηλικιακές ομάδες του πληθυσμού**

Ποσοστιαίες Αναλογίες των φύλων στις ηλικιακές ομάδες	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65-79	80 ετών και άνω	Σύνολο
Άρρενες	52%	56%	51%	49%	50%	46%	38%	51%
Θήλειες	48%	44%	49%	51%	50%	54%	62%	49%
Σύνολο	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Πηγή: Απογραφή 2001 της Ε.Σ.Υ.Ε.

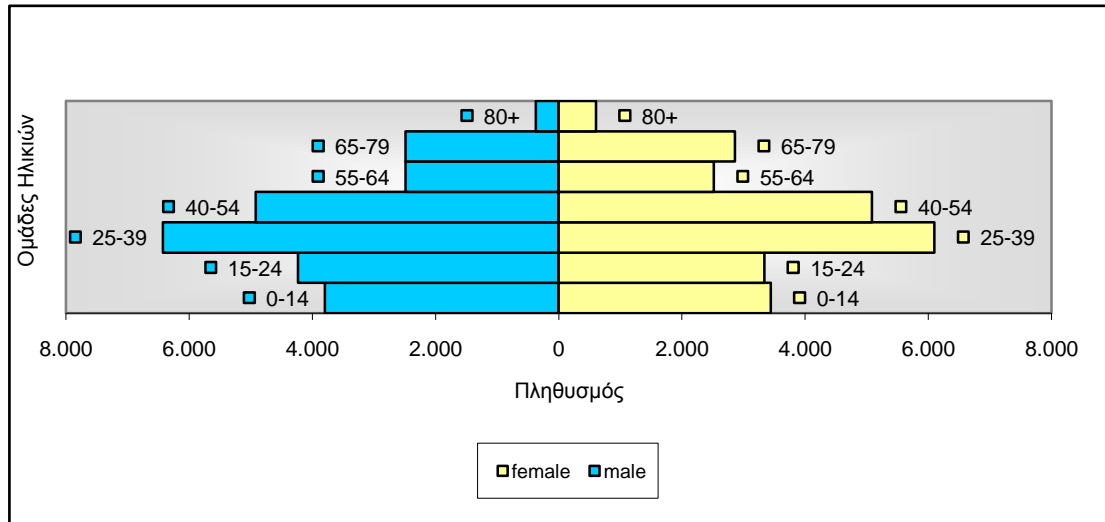
Από τα δεδομένα που παρουσιάζονται στους πίνακες παρατηρείται ότι τόσο στο συνολικό πληθυσμό αμφοτέρων των φύλων όσο και στο συνολικό πληθυσμό ανδρών και γυναικών ξεχωριστά, υπάρχει υπεροχή των πληθυσμών των οικονομικώς παραγωγικών ηλικιακών ομάδων από 25-39 έτη και από 40-54 έτη. Σημαντική επίσης είναι και η συμμετοχή των ηλικιακών ομάδων παιδών από 0-14 έτη και εφήβων-νέων από 15-24 έτη. Τέλος υπάρχει και αξιόλογη συμμετοχή των ηλικιακών ομάδων των 55-64 ετών και 65-79 ετών των οποίων τα ποσοστά κυμαίνονται σε επίπεδα γύρω στο 10%.

Η παρατήρηση των ποσοστιαίων αναλογιών των φύλων στις διάφορες ηλικιακές ομάδες δείχνει ότι υπάρχει σχετική ισορροπία μεταξύ των πληθυσμών ανδρών και γυναικών στις διάφορες ηλικιακές ομάδες, με εξαίρεση τις ηλικιακές ομάδες 15-24 έτη, 65-79 έτη και 80 ετών και άνω, όπου παρουσιάζονται διαφορές της τάξεως του 12%, του 8% και του 24% αντιστοίχως.

### **1.2.3.2 Πυραμίδες Ηλικιών**

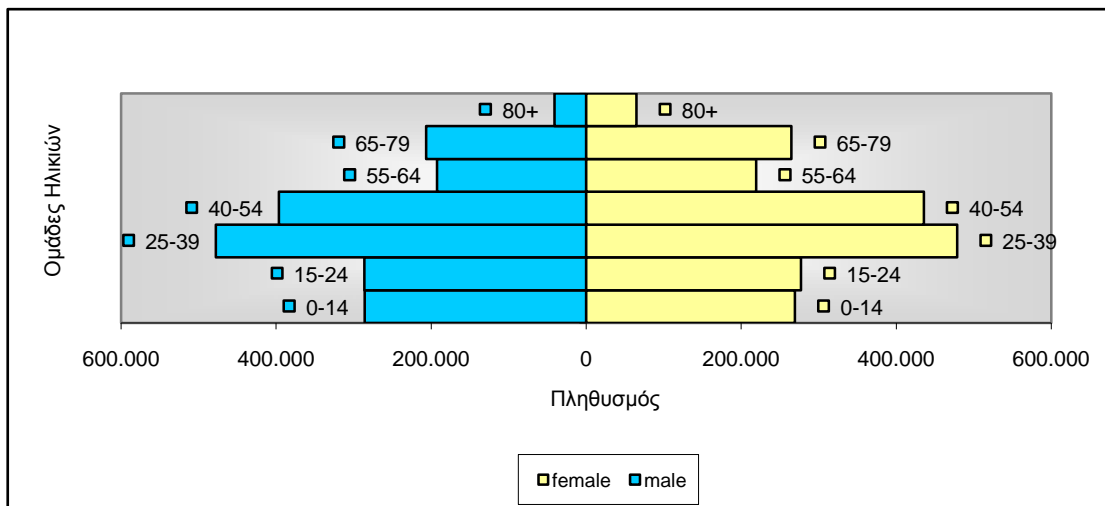
Κατασκευάζοντας τα διαγράμματα των ηλικιακών πυραμίδων για τις πληθυσμιακές συνθέσεις του Δήμου Χαϊδαρίου της Περιφέρειας Αττικής και της Ελλάδος και συγκρίνοντας τα μεταξύ τους, παρατηρείται ότι η σύνθεση του πληθυσμού στο Δήμο είναι αναλογικά σχεδόν πανομοιότυπη με την σύνθεση του πληθυσμού στην Περιφέρεια και στη Χώρα με τις παραγωγικές ηλικίες 25-39 και 40-54 να είναι οι πολυπληθέστερες, όπως παρατηρήθηκε και από τους σχετικούς πίνακες, γεγονός που υποδηλώνει ότι ο πληθυσμός του Δήμου είναι ένας ώριμος πληθυσμός, ο οποίος όμως δεν ανανεώνεται επαρκώς, αφού ο αθροισμένος πληθυσμός των ηλικιών 0-14 και 15-24 είναι αρκετά μικρότερος από τον αθροισμένο πληθυσμό παραγωγικών ηλικιών κατά 13%. Από την παρατήρηση αυτή προκύπτει ότι στο

μέλλον μπορεί να υπάρξει προοδευτικά, σταδιακή αύξηση της τάσης γήρανσης του πληθυσμού και υπερπληθώρα ατόμων που θα βρίσκονται σε κατάσταση αυξημένων αναγκών φροντίδας για υγειονομική και κοινωνική περίθαλψη.



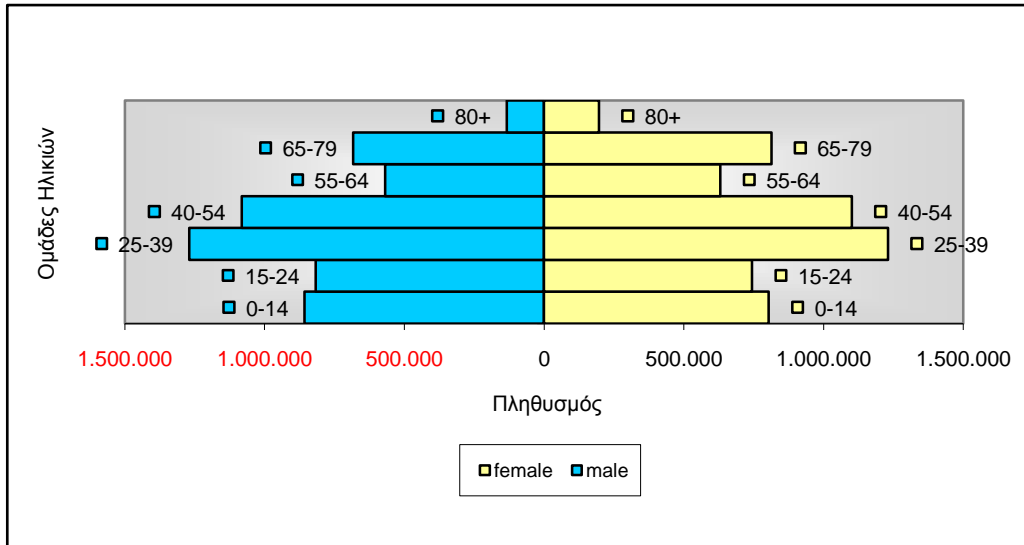
### Διάγραμμα 3. Πυραμίδα Ηλικιών Δήμου Χαϊδαρίου

Πηγή: Απογραφή 2001 της Ε.Σ.Υ.Ε.



### Διάγραμμα 4. Πυραμίδα Ηλικιών Περιφέρειας Αττικής

Πηγή: Απογραφή 2001 της Ε.Σ.Υ.Ε.



### Διάγραμμα 5. Πυραμίδα Ηλικιών Ελλάδος

Πηγή: Απογραφή 2001 της Ε.Σ.Υ.Ε.

#### 1.2.3.3 Δημογραφικοί Δείκτες

Η ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων που αφορούν τον Δήμο Χαϊδαρίου μας οδηγεί στις παρακάτω παρατηρήσεις :

Ως προς το συνολικό πληθυσμό του δήμου, η αναλογία των ανδρών είναι στο 50,6% και η αναλογία των γυναικών στο 49,4%. Ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού (Πληθυσμός 65 – 79 και 80+ / Πληθυσμός 0 – 14) βρίσκεται στο 0,86 ενώ ο δείκτης ανανέωσης του πληθυσμού (Πληθυσμός 0 – 14 / Πληθυσμός Συνολικός) κυμαίνεται στο 0,15. Η αναλογία του γηραιού πληθυσμού (Πληθυσμός ηλικιών 65–79 και 80+) βρίσκεται στο 13,04% , η αναλογία του παραγωγικού πληθυσμού (Πληθυσμός ηλικιών 15–64) στο 83,06% και ο συνολικός δείκτης κοινωνικής επιβάρυνσης (Πληθυσμός ηλικιών 0-14 και 65-79 και 80+ / Πληθυσμός ηλικιών 15-64) στο 44%. Από την σύνοψη των παραπάνω δεδομένων ο πληθυσμός του Δήμου Χαϊδαρίου μπορεί να χαρακτηριστεί ώριμος.

Το συμπέρασμα για την ωριμότητα του πληθυσμού του Δήμου Χαϊδαρίου επαληθεύεται και από την πιο εξειδικευμένη ανάλυση των δημογραφικών δεδομένων του πληθυσμού με την χρήση του Συντελεστή Συμμετοχής (QL). Στους πίνακες που ακολουθούν και περιέχουν την ανάλυση των συντελεστών συμμετοχής (QL) των πληθυσμών των ηλικιακών ομάδων στο σύνολο του πληθυσμού, στην περιοχή του Δήμου Χαϊδαρίου και την αντιπαραβολή τους, με τους αντίστοιχους συντελεστές συμμετοχής για όλο τον υπόλοιπο Νομό Αθηνών, την Περιφέρεια Αττικής και την Χώρα συνολικά, καταδεικνύεται ότι στο Δήμο



Χαϊδαρίου, υπερεκπροσωπούνται οι ηλικιακές ομάδες από 0 έως 39 έτη αν ληφθεί ως βάση σύγκρισης η Περιφέρεια Αττικής ενώ αν ληφθεί ως βάση σύγκρισης ολόκληρη η Χώρα, υπερεκπροσωπούνται οι ηλικιακές ομάδες από 15 έως 54 έτη (Σχετικός Συντελεστής Συμμετοχής QL > 1).

**Πίνακας 5. Συντελεστής Συμμετοχής QL (Βάση σύγκρισης: Χώρα)**

<b>Ομάδες Ηλικιών</b>	<b>0-14</b>	<b>15-24</b>	<b>25-39</b>	<b>40-54</b>	<b>55-64</b>	<b>65-79</b>	<b>80+</b>
Δήμος	1,0478	1,0797	1,0370	0,9659	0,9767	0,9119	0,7415
Νομός (εκτός Δήμου)	0,9665	0,9823	1,0112	1,0099	0,9983	1,0077	1,0634
Περιφέρεια (εκτός νομού)	1,0827	1,0412	0,9699	0,9766	1,0054	0,9844	0,8511

**Πίνακας 6. Συντελεστής Συμμετοχής QL (Βάση σύγκρισης: Περιφέρεια)**

<b>Ομάδες Ηλικιών</b>	<b>0-14</b>	<b>15-24</b>	<b>25-39</b>	<b>40-54</b>	<b>55-64</b>	<b>65-79</b>	<b>80+</b>
Δήμος	0,9829	1,0930	1,1132	1,0330	0,9407	0,8057	0,6667
Νομός (εκτός Δήμου)	0,9066	0,9944	1,0855	1,0801	0,9616	0,8904	0,9562
Περιφέρεια (εκτός νομού)	1,0157	1,0540	1,0412	1,0445	0,9684	0,8698	0,7653
Χώρα (εκτός Περιφέρειας)	1,0343	0,9932	0,9594	0,9615	1,0204	1,0644	1,0558

Ο Συντελεστής Συμμετοχής (QL) καταδεικνύει την αναλογία στην οποία εμφανίζονται κάποια δημογραφικά χαρακτηριστικά στο σύνολο του πληθυσμού μιας χωρικής μονάδος Α σε σχέση με την αναλογία των ίδιων δημογραφικών χαρακτηριστικών στο σύνολο του πληθυσμού μιας μεγαλύτερης χωρικής μονάδος Β στην οποία περιλαμβάνεται η χωρική μονάδα Α. Η ανάλυση του Συντελεστή Συμμετοχής (QL) σε δεδομένα που αφορούν το μέγεθος του πληθυσμού ανά ηλικιακή ομάδα σε μια χωρική μονάδα Α, καταδεικνύει την εκπροσώπηση, όσον αφορά το μέγεθος, αυτής της ηλικιακής ομάδας, στο σύνολο του τοπικού πληθυσμού της Α, σε σχέση με την εκπροσώπηση και πάλι όσον αφορά το μέγεθος, της ίδιας ηλικιακής ομάδας στο σύνολο του πληθυσμού μιας ευρύτερης χωρικής μονάδος Β, στην οποία περιλαμβάνεται η Α. Τιμή του Συντελεστή Συμμετοχής μεγαλύτερη της μονάδος (QL > 1) υποδεικνύει υπερεκπροσώπηση της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας όπου η τιμή αυτή εμφανίζεται, στο σύνολο του πληθυσμού της συγκεκριμένης χωρικής μονάδος που εξετάζεται.